

Svar på revisionsrapport "Avtalstrohet och direktupphandling"

Bakgrund

Revisionsbyrån PwC har, på uppdrag av Regionens revisorer, genomfört en granskning av avtalshantering och direktupphandling. Granskningens syfte har varit att bedöma om det säkerställts att direktupphandling sker enligt gällande regelverk samt att avtalstroheten upprätthålls.

Regionens revisorer har i skrivelse den 9 mars bett om Regionala utvecklingsnämndens kommentarer och synpunkter på revisionsrapporten "Avtalstrohet och direktupphandling".

Regionens revisorers bedömning

Regionens revisorers samlade bedömning är att direktupphandlingar inte sker enligt gällande regelverk och att avtalstroheten inte helt upprätthålls.

Revisionen har tydliggjort brister och viktiga förbättringsområden i syfte att utveckla och stärka regionens inköpsarbete. I detta sammanhang finns anledning att framhålla att uppdraget och ansvaret att genomföra inköp i enlighet med regionens styrdokument och att följa upphandlade avtal är ett gemensamt ansvar.

Regional utvecklingsnämnds bedömning

Regionala utvecklingsnämnden kan liksom revisorerna konstatera att det finns brister vad gäller följsamheten till regionens interna styrdokument.

Nämnden har ansvar över en relativt liten förvaltning, med tydligt avgränsade uppdrag mot övrig del av organisationen, samt mycket verksamhet i annan association. Inom nämnden ansvarsområde utförs, förhållandevis, få direktupphandlingar och dessa är enbart utförda av budgetansvariga chefer vilket även rapporten ger stöd för.

Granskningen för att inte överskrida direktupphandlingsgränsen på 700 000 kr har inom förvaltningen gjorts manuellt genom bokföringssystemet. När någon utfört flera direktupphandlingar påminns den om risken för att nå gränsen. Kontrollen mot övriga RVN har inte ansetts nödvändig hittills då nämndens uppdrag särskiljer sig.

Rapporten kommenterar även köp av Covid-transporter hos förvaltningen, dessa är upphandlade av Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten som har uppdraget.

I rapportens tabell 2: Köp per konto, återfinns en stor andel "Ej konterat" för nämnden. Närmare bestämt 242,5 miljoner kronor vilket är nästen 40 procent av omsättningen för nämnden. Uppgifterna är hämtade från Proceedo och när en kostnad periodiseras bokas den mot balansräkningen istället för att resultatföras direkt i Proceedo varvid benämningen "ej konterad" är direkt felaktig. Dessa kostnader är helt korrekt hanterade då fakturorna avser flera månader och ska resultatföras per månad.

I övrigt bör noteras att nämnden under många år har arbetat för bättre bokföring och att de allra flesta inköp är konterade mot kontogrupp 54 Köp av Regional utveckling enligt den nationella Baskontoplanen, den kontogruppen är inte med i analysen. Översynen har resulterat i mycket bättre översyn och styrning.

Dokumentation och diarieföring av direktupphandlingar bör göras på med större samsyn inom förvaltningen och mallen för dokumentation bör användas i större utsträckning.

Regionens övergripande bedömning

Arbetet med implementering av inköpsstrategi fortgår och täcker in rapportens efterfrågade förbättringsförslag. I enlighet med Inköpsstrategin har en regionövergripande inköpsplan för kommande två år omfattande regelbundet återkommande inköpsbehov och en tillhörande processbeskrivning tagits fram och beslutats av Regionledningsgruppen (april 2023).

Det finns en betydande potential i att förbättra regionens följsamhet gällande genomförande av direktupphandlingar och avtalsföljsamhet. Några grundläggande förutsättningar för att uppnå detta är att:

- Tydliggöra roll och ansvar
- Begränsa antalet ”behöriga beställare” med mandat att genomföra avrop och direktupphandlingar

Utveckla och breddinföra ett redan utarbetat koncept inom Regionen vad gäller ”samordnade beställningsfunktioner” för förrådsbeställningar ute på vårdavdelningar

Att begränsa antalet ”behöriga beställare” kommer med stor sannolikhet öka avtalstroheten och följsamhet till interna styrdokument. Ett mindre antal beställare gör att dessa blir duktiga på hur inköp ska genomföras och vilka avtal som gäller.

Sällanbeställare har inte samma kunskap. *(Idag har drygt 2000 medarbetare i regionen genomfört en utbildning med tillhörande kunskapstest och därigenom fått behörighet att genomföra avrop och direktupphandlingar.)*

Genom ”samordnade beställningsfunktioner” ökar även regionens möjligheter till samordning av inköp och standardisering av sortiment. Det ger likaså en bättre överblick av tillgängliga resurser, möjlighet till omfördelning materiel mellan avdelningar och minskad risk för onödig kassation.

Målet är att genom dessa aktiviteter stärka inköpskompetens hos regionens beställare, uppnå mer kvalitetssäkra och effektiva beställnings- och leveransflöde, tillämpa en striktare inköpsstyrning och underlätta uppföljningen.

Via regionens befintliga investeringsprocess (CIBG) och aktuell klassificering av de inköp som hanteras via Inköp och Upphandling finns underlag som möjliggör viss samordning i regionen av direktupphandlingar av liknande slag. För att säkerställa att direktupphandlingar sker enligt gällande regelverk samt att avtalstroheten upprätthålls finns dock behov att utveckla en mer automatiserat och kvalitativ uppföljningsmetodik på en regionövergripande nivå.

Vid överlämning och uppstart av nytt avtal upprättas i stor utsträckning en avtalsplan i dialog med uppdragsgivaren innehållande Inköp och Upphandling respektive verksamhets roll och ansvar för implementering, kontroll och uppföljning under avtalsperioden.

Avtalsuppföljning och kontroll av att avtalsvillkor efterlevs är ett delat ansvar mellan verksamhet och avtalscontroller. Det är i första hand verksamheten som kontrollerar avtalade priser (fakturor), leveranser och kvalitet på varor/tjänster, avtalscontroller hanterar prisjusteringar, viten och skadestånd, förhandlingar, kompletteringar, tillägg och hävning.

Nyckeln till framgång kommer vara att se detta som ett regionövergripande initiativ som kräver prioritering, engagemang och driv på flera nivåer inom organisationen, inte bara inom Inköp och Upphandling. Det handlar om alla chefers chefsansvar, men också den enskilda medarbetarens ansvar. I grunden handlar det om ett förändrat sätt att både se på och arbeta med inköp. Det kommer

krävas en tydligare och mer verkningsfull styrning och ledning i hela kedjan från identifierat inköpsbehov till genomfört inköp.